

Tanınmış alim, görkəmli tədqiqatçı

Sahin Xəlilli 1951-ci ildə Qərbi Azərbaycanın Nöyenberyan rayonunun Körpülü kəndində anadan olmuş, 1968-ci ildə orta məktəbi, 1973-cü ildə isə APXDİ-nin ingilis-azərbaycan dilləri fakültəsini bitirmişdir. Müxtəlif sahələrdə çalışan gənc mütəxəssis 1976-cı ildən taleyini APXDİ ilə bağlamış, 1976-1992-ci illərdə məzunu olduğu ali məktəbdə laborant, baş laborant, müəllim, baş müəllim kimi fəaliyyət göstərmişdir. Şahin Xəlilli APXDİ-nin dissertantı olmuş, Xalq yazıçısı, akademik M.İbrahimovun rəhbərliyi altında 1985-ci ildə “Ceyms Oldricin yaradıcılığında Azərbaycan” mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir. 1992-ci ildə “Yazıçı” nəşriyyatında “Ceyms Oldric və Azərbaycan” adlı monoqrafiyası çap olunmuşdur. Londonda ədibin evində Azərbaycan aliminin kitabının təqdimat mərasimi keçirilmişdir.

Şahin Xəlilli hələ 1970-1980-ci illərdə müasir ingilis ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi Ceyms Oldriclə müntəzəm olaraq əlaqə saxlamış, o yerlərdə səfərlər edib onunla görüşmüşdür. Sonralar ədəbiyyatşünas alim Cənubi Azərbaycanın Təbriz şəhərində xarici dillərin tədrisi ilə bağlı təşkil olunmuş konfransda (1992), İsveçrənin Montre şəhərində (1993), İstanbul şəhərində (1994) keçirilən konfranslarda, Kembric Universitetində Britaniya yazıçılarının XXV seminarında (1999) respublikamızı ləyaqətlə təmsil etmişdir.

Şahin Xəlilli dünya ədəbiyyatı üzrə respublikamızda tanınmış, sözün əsl mənasında, barmaqla sayılan tədqiqatçılardan biridir. O, “Ceyms Oldric və Azərbaycan” (1992), “Ədəbi əlaqələr işığında” (2002), “Azərbaycan-İngilis ədəbi əlaqələri. Folklor materialları əsasında” (2002), “Klassik poeziya və ədəbi əlaqələr. Azərbaycan-İngilis ədəbi əlaqələri” (2003) adlı kitab və monoqrafiyaların, magistr hazırlığı üçün “İyirminci əsr Böyük Britaniya və Amerika ədəbiyyatı tarixi” fənni üzrə proqramın (2009), “Şekspir. İngilis tarixi pyesləri” (həmmüəllif G.Magill, 2009), “Orta əsrlər ingilis ədəbiyyatı (həmmüəllif A.Tatlı, 2012), “Britaniya uşaq ədəbiyyatı” (həmmüəllif Səadət Əliyeva, 2018) adlı dərsliklərin, eyni zamanda “Ce-

yms Oldric və Azərbaycan” adlı toplusunun müəllifidir. Ədəbiyyatşünas alimin G.Magill və A.Tatlı ilə birlikdə yazdığı əsərlər ingilis dilində işıq üzünə görmüşdür.

Şahin Xəlilli səriştəli tərcüməçi kimi də özünü təsdiq etmişdir. Onun “Britaniya adalarının xalq nağılları” şərikli tərcümə kitabı 1989-cu ildə “Gənclik” nəşriyyatında, ikinci dəfə isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 12 yanvar 2004-cü il tarixli Sərəncamı ilə 2005-ci ildə 25000 tirajla “Öndər” nəşriyyatında çap edilmişdir. XIX əsrin görkəmli ingilis yazıçısı Ceyms Moriyenin “İsfahanlı Hacıbabanın macərası” adlı romanının tərcüməsi 1993-cü ildə “Gənclik” nəşriyyatında 25 cildə ibarət olan “ər və fantastika kitabxanası” seriyası ilə nəşr edilmişdir.

Şahin Xəlilli təkcə ingilis dilindən nəsr əsərləri deyil, poetik əsərləri də dilimizə çevirmişdir. Onun XIX əsr ABŞ ədəbiyyatının ən görkəmli nümayəndələrindən Emili Dikkinsondan elədiyi tərcümələri xüsusi vurğulamaq lazım gəlir. O, eyni zamanda C.Q.Bayrondan, Redyard Kiplinq, Ted Hyuz, E.Klepton, Cin Qordon, Y.Koup, C.Kornforddan tərcümələr etmişdir. 2015-ci ildə Böyük Britaniyanın “Rossendale Books” nəşriyyat evində hazırlanan “Ürək şəkilli yarpaqlar” adlı kitabı ABŞ-da

nəşr olunmuşdur.

Şahin Xəlilli eyni zamanda inco ruhlı şairdir. Onun 1990-cı ildə “Yerin ulduzları” və 1996-cı ildə “Ürəyimdən keçənlər” uşaq şeir kitabları işıq üzünə görmüşdür. Şahin Xəlilli 2000-2006-cı illərdə ADU-da ingilis dili kafedrasının müdiri işləmiş, 2018-ci ildən isə ADU-nun filologiya fakültəsinin dekanıdır. Onun rəhbərliyi altında 10-dan artıq dissertant müdafiə edərək alimlik dərəcəsi almışdır.

Ş.Xəlilli məşhur “Diplomat” əsərinin müəllifi C.Oldriclə dostluq münasibətləri qurmuş və mütəmadi olaraq məktub vasitəsilə bu münasibətləri davam etdirmişdir. Məktubların birində C.Oldric yazır: “Məhşəti xanım Gencəvinin və böyük Məhəmməd Füzuli Süleyman oğlunun poeziyasını dönə-dönə mütaliə etmişəm. Əlbəttə, bütün bunları 1978-ci ildə mənə göndərdiyin Mirzə İbrahimovun redaktəsi ilə nəşr olunmuş antologiyadan seçmişəm”. C.Oldricin məktublarından bəlli olur ki, Moskvada ingilis dilində nəşr olunmuş “Azərbaycan ədəbiyyatı antologiyası”nın həm nəsr, həm də poeziya kitablarını yazıçıya məhz Şahin Xəlilli göndərmişdi. C.Oldric isə poeziya antologiyasından öz yaradıcılığında istifadə etmişdir. Bu, şübhəsiz ki, Şahin Xəlillinin milli təəssübkeşliyindən irəli gəlmişdir. Bu ənənə, bu xüsusiyyət onun bütöv yaradıcılığında özünü aydın şəkildə göstərir.

Şahin Xəlilli “Kəntberri hekayələri”ndən danışır, burada Şərq motivlərini, Nizami təsirini axtarır. “Kitabi Dədə-Qorqud”u tədqiq edir, ingilis alimlərinin fikirləri ilə bu möhtəşəm abidənin Azərbaycana daha çox məxsus olduğunu sübut etməyə çalışır. İngilis alimləri Q.Auslinin, C.Braunun, B.Lyuisin yaradıcılığında Azərbaycan ədəbiyyatı ilə bağlı tədqiqatlarını, Xodzkonun “Koroğlu” dastanını, rejissor Etibar Babayevin “Ceyms Oldric” sənədli filmi xüsusi bir çoxşünlüklə oxucuya çatdırır. Tədqiqatçının verdiyi məlumata görə, C.Oldric bu gün (1993-cü il -Ə.Z.) Azərbaycan torpağında, eləcə də

qədim İrəvan mahalında erməni faşistlərinin azərbaycanlılara qarşı törətdikləri qanlı faciəni gözləri ilə görə bilmədiyini, onu qələmə almadığını, özünün faciəsi hesab edir.

Ş.Xəlilli əsasən C.Oldricin yaradıcılığının tədqiqatçısı kimi tanınsa da, o, Şekspirin, Bayron və digər ingilis ədiblərinin yaradıcılığına da müraciət etmişdir.

Ş.Xəlillinin söhbətlərini dinlədikdə onun özünəməxsus ciddiliyi ilə yanaşı, bir yumor hissini də olduğunu duyursan. Bu xüsusiyyətə onun poeziyasında da rast gəlmək olur.

Ş.Xəlillinin çox şirin bir üslubu var. Onun tədqiqatlarında, yazı üslubunda nəsr, poeziya, hardasa musiqi, ahəngdarlıq bir vəhdət təşkil edir.

Ş.Xəlilli uzun illərdir ki, birlikdə Azərbaycan Dillər Universitetində işləyirik. Bu illərdə mən onu, bir alim kimi, həm də gözəl insan kimi, etibarlı dost, yoldaş kimi də yaxından tanıdım. O, həmişə özünün savadı, qabiliyyəti, mədəniyyəti, təvazökarlığı və sadəliyi ilə fərqlənir.

Bu yaxınlarda Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında özünü təsdiq etmiş, Qərbi Avropa ədəbiyyatının ən üzde olan tədqiqatçılarından biri, səmimi insan, təvazökar alimin 70 yaşı tamam olur. Tanınmış alim, filologiya elmləri doktoru, professor Şahin Xəlillini yubiley münasibətilə təbrik edir, ona möhkəm cansağlığı, yaradıcılıq uğurları, işlərində müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

Əsgər ZEYNALOV,
Filologiya elmləri doktoru, professor.